

Déu i els germans

A finals d'octubre aparegué un article en un diari de casa nostra, en el qual l'autor s'endinsava en el misteri de Déu. Després de recordar que Ell és «l'Alteritat Total, la Profunditat més pregona, [...] la misericòrdia amagada», posa en relleu amb encert que l'accés a la seva Realitat té un preu, no deixa ningú indiferent; un accés que, per ser-ho de debò, cal, com a condició de possibilitat, el silenci, el lliurement de si mateix, l'obertura a la pròpia vulnerabilitat, és a dir, el reconeixement de la pròpia misèria, i l'obertura, també, a la gratuïtat misteriosa que és present en tot. En veure'l ens descobrim nosaltres mateixos. Per adonar-nos qui som cal emmirallar-nos-hi. En aquestes paraules ressona la famosa afirmació conciliar de *Gaudium et spes* que és la clau de volta de l'antropologia cristiana: «el misteri de l'home no s'esclareix veritablement si no és en el misteri del Verb encarnat. [...] Crist, [...] en la revelació mateixa del misteri del Pare i del seu amor, manifesta plenament l'home al mateix home i li fa palesa la seva altíssima vocació».

L'article continua descobrint els sentiments d'aquest Déu que s'ha fet proper a la humanitat, dels quals assenyala la seva alegria pel retorn a casa dels qui se'n han apartat, la qual cosa significa que saber-se dels seus no és motiu de superioritat o autocomplaença, sinó una nova responsabilitat a cercar tots aquells que encara no en formen part per portar-los vers l'Autor i la Font de la Vida. En efecte, som, manllevant paraules de santa Teresa d'Àvila, les seves mans – Déu «no té altres mans que les nostres».

Tanmateix, en aquest punt, l'articulista comença a fer certes afirmacions que només podrien ser parcialment acceptades en el context d'un gènere literari que vol afirmar per exageració allò que sovint hom oblida en la nostra relació amb Déu. S'afirma que Déu «es lliurà no necessàriament per a què tots creguin en Ell». La frase pot referir-se a la intenció divina o al que s'esdevé de fet. És evident que Déu s'ha fet home perquè creiem en Ell i l'estimem. Jesús ho diu només començar el seu ministeri públic: «S'ha complert el temps i el Regne de Déu és a prop. Convertiu-vos i *creieu* en la bona nova» (Mc 1,15). Ho afirmà també de manera expressa: «L'obra que Déu vol és aquesta: que *cregueu* en aquell que ell ha enviat» (Jo 6,29). Ho reiterà amb motiu de la mort de Llätzer: «Ja sé que sempre m'escoltes, però ho dic per la gent que m'envolta, perquè *creguin* que tu m'has enviat» (Jo 11,42). I fins i tot ens ho deixà com a manament, com ens transmet sant Joan: «aquest és el seu manament: que *creguem* en el nom del seu Fill Jesucrist i que ens estimem els uns als altres, tal com ell ens ha manat» (1Jo 3,23).

Ara bé, de fet, no tothom coneix Déu i hi creu. Des d'aquesta perspectiva, la *comunió dels sants* ens obre nous horitzons en comprendre el profund lligam entre la fe d'uns quants i la salvació de molts. Tant és així que l'Església prega a diari en la santa Missa: «no mireu els nostres pecats sinó la fe de l'Església». Fou per la fe dels amics que Jesús guarí el paralític: «en veure la fe d'*aquella gent*, va dir al paralític: "Coratge, fill, et són perdonats els pecats"» (Mt 9,2). De la nostra correspondència al voler diví en depenen moltes coses grans en aquesta vida, comentava un sacerdot sant, bo i descobrint en aquest misteri una nova font de responsabilitats, agraïdament assumides.

L'article que comentem continua amb una afirmació, clàssica en la teologia: «Déu té poc a veure amb quasi tot el que d'Ell se'n diu». Déu és sempre infinitament més del que ens imaginem, i les paraules humanes resten balbucients davant el Misteri.

«A més, prossegueix l'autor, ha de suportar la incapacitat dels seus *representants oficials*, [...] temptats sempre de confondre'l amb els propis interessos personals i institucionals, i de fer-li present allà on Ell no s'hi presenta: a través de les filacteries, les campanades, les càmeres i els espectacles...» Quanta veritat hi ha en aquestes paraules! Però no només ha de suportar la incapacitat dels *representants oficials* sinó també de tothom, que mai no estarem a l'alçada de l'amor diví, però amb el qual comptem, perquè en tingui misericòrdia i ens dugui al seu cor ple de tendresa.

Desconec la intenció de l'autor en escriure aquestes ratlles, però amb motiu del paràgraf esmentat aprofito per fer-ne un comentari. Sovint, davant fets que mereixen la condemna per part de tots es diuen coses que potser hom no voldria donar a entendre. Això és el que passa quan hom, enfadat, corregeix aquell que estima tot pressuposant males intencions en l'interlocutor i carregant la mà. Tot seguit, si es té bona consciència, hom s'adona de la injustícia i de la manca

de caritat del dit comportament. L'exageració, quan és reiterada, comporta una *forma mentis*, una manera de copsar la realitat que la desdibuixa. Que sovint sentim crítiques –de segur algunes d'elles amb fonament, perquè no hi ha ningú sant a la terra–, que s'adrecen als responsables institucionals de la nostra Mare Església i deixen un pòsit d'amargura que fa difícil d'estimar-la! Cal estimar l'Església, la nostra Mare bona, que sota el guiatge de l'Esperit Sant ens ofereix en nom del Mestre els mitjans de santedat i salvació, el camí de la veritable felicitat. Sí, és veritat que amb freqüència no donem prou exemple, però això no ens dóna autoritat –i menys quan la gent ens escolta per haver rebut una autoritat confiada, no pròpia, en funció d'un determinat ministeri dins el si de l'Església–, a multiplicar el recel vers els pastors i la mateixa institució, que omplen d'amargura, de sospita, de desconfiança i, tot plegat, de desamor. Davant els errors de qui sigui, la resposta dels sants ha estat sempre de pregar i ofegar el mal amb bé. El mal –la rancúnia que destil·len algunes crítiques amargues– davant de fets que poden ser objectivament dolents augmenta la quantitat de mal final i duen al desamor. Qui surt sempre perdent és Déu nostre Senyor. Per això cal respondre a la infidelitat amb fidelitat, a l'odi amb amor, a l'egoisme amb servei, a l'agressivitat amb pau. I això no significa que hem de tancar la boca i no dir res, sinó de fer-ho talment que no dugui al menyspreu per part de qui ens escolti. Qui dugui a estimar els altres, sigui qui sigui, pastors inclosos –que sembla que són els únics a qui hom no els perdona res–, fa un servei incalculable a Déu, a la societat i a l'Església. Un “amor” ple de rancúnia no és amor sinó tot el contrari. Una crítica que instauri la desconfiança no és mai un acte de servei. Mirem de fer que el nostre criteri de judici no sigui mai el prejudici, i menys contra qui té responsabilitats, altrament abocarà sovint en la injustícia i el desamor.

L'article acaba traient unes conseqüències d'un relat evangèlic: l'encontre de Maria Magdalena amb Jesús després de la resurrecció. «Deixa'm anar —li diu Jesús—, que encara no he pujat al Pare. Vés a trobar els meus germans» (Jo 20,17). Déu, comenta l'autor, interromp l'encontre amb Ell per enviar-nos als germans. Tanmateix d'ací en treu una nova tesi: la nostra anada vers els homes esdevé *l'únic criteri* –no n'hi ha d'altra, afirma– de trobar-nos amb Déu. L'autor en deriva una conclusió: ni les misses, ni les pregàries, ni els trisagis, ni les pancartes en les manifestacions són lloc d'encontre amb Déu sinó només el fet d'anar a l'encontre dels homes.

No sé amb quina intenció l'autor fa aquesta afirmació, però voldria entendre que quan hom empra la diatriba exagera una dimensió per reblar la idea que vol transmetre. I cal, en un món aburgesat i còmode que sovint prescindeix del germà i no se'n sent responsable, de recordar que qui no estima els altres no estima veritablement Déu. Sant Mateu, amb la imatge plena de dramatisme del judici final, ho recorda en el seu evangeli: «Us ho asseguro: tot allò que deixàveu de fer a un d'aquests més petits, m'ho negàveu a mi. I aquests aniran al càstig etern, mentre que els justos aniran a la vida eterna» (Mt 25,45-46). Tanmateix menysprear la Missa –el misteri de l'amor de Déu fet home que lliura la seva vida per a la salvació del món– i la pregària –lloc on, amb paraules del Catecisme de l'Església, la set de Déu per l'home es troba amb la set que l'home té de Déu– i negar-ho com a lloc de trobar-nos amb Déu fóra un mal servei a Déu i a la mateixa humanitat. La nostra vinculació vertical amb Déu no es pot reduir a la mera horitzontalitat amb l'home, el germà. Una i altra es potencien mútuament, però no podem diluir-ne una a favor de l'altra. Qui diu que estima Déu i no estima el germà no estima de debò Déu. «Si algú que posseeix béns en aquest món veu el seu germà que passa necessitat i li tanca les entranyes, com pot habitar dintre d'ell l'amor de Déu?» (1Jo 3,17). Qui estima Déu i el tracta en la pregària i l'adora en l'Eucaristia entendre amb la més pregona radicalitat la necessitat d'anar vers el germà, perquè Déu se l'estima i hom, estimant-lo, estima Déu. L'amor a Déu inclou la missió vers els germans. Alhora, l'amor als germans ens obre a Déu, però no el supleix. L'amor és sempre interpersonal, entre dues persones, i el seu dinamisme no resta mai implícit. Cal estimar-lo “personalment”, a cadascuna de les persones divines, de tu a tu. La lògica cristiana no fa mai dicotomies, sinó que sempre integra. Això no obstant, la primacia la té sempre Ell: «Qui estima el pare o la mare més que a mi, no és digne de mi. Qui estima el fill o la filla més que a mi, no és digne de mi.» (Mt 10,37). No es tracta, doncs, d'estimar només *els* germans, i així ja estimem Déu, sinó d'estimar Déu *en* els germans i en ells descobrir-lo per servir-lo. Invertir la lògica acaba negant Déu i, de retruc, el mateix home. La Missa, la pregària, els trisagis i totes les altres formes que Déu ha suscitat a través de la pietat cristiana per adreçar-nos vers Ell són, doncs, font, aliment, llum i una nova exigència d'estimar Déu, a qui coneixerem millor, i d'estimar-lo *en* els germans. Que no el

decebem! Que la nostra vida reflecteixi la nostra vocació a l'amor a Déu, de qui tot ho hem rebut, i als germans, a qui Déu mateix ha posat a la nostra custòdia.

Mn. Joan Costa

Consiliari de la Federació de Cristians de Catalunya.